

ԿԵՊՈՅՏ ՀԱՅ

Կապոյտ հաղը վերջերս շատ տեսնուեցաւ Փարիզի Հայ Կարմիր Խաչի Բուժարանը գիմող երախաններուն վրայ:

Ժողովուրդը շատ լաւ կը ճանչնայ կապոյտ հաղը, բայց չի գետեր ընել անհրաժեշտը: Այս թէ ինչո՞ւ կ'արժէ քանի մը խօսքով ներկայացնել այս հիւանդութիւնը:

Կապոյտ հաղը տարափոխիկ հիւանդութիւն մըն է: Երբ մանուկ մը կը հազայ, մանաւանդ գիշերը, և տափութիւնը բարձր է, անմիջապէս պէտք է կասկածիկ և միջոցներ ձեռք առնել, որովհետեւ այդ շրջանին է, որ հիւանդութիւնը կը փոխանցուի մանուկին փոքրիկ նղրայիններուն կամ քոյքերուն:

Փոքրիկ հիւանդը կը կորսնցնէ ախորժակը և կը նիհարնայ: Հազը կը շարունակուի, և կը սկսի նոպայով մը, իրարու ետևէ հադարավ՝ չնչահեղձ բլալու աստիճան, և ամէն անդամ՝ աքաղաղի պէս «երգելով»:

Բժիշկներ կան, որոնք իրեն կանխարգելիչ միջոց, կը յանձնարարեն պատուաստել մանուկները կապոյտ հազին դէմ: Այդ պատուաստը 5-6 ներարկումէ կը բաղկանայ:

Երբ կը հաստատուի կապոյտ հազին գոյութիւնը, պէտք է հիւանդնել ընաանիքին մէջ գտնուող պդտիկները: Հիւանդը, եթէ տաքութիւն ունի, անկողին պառկեցնել, ինայելու համար յոզնութիւնը, պազառութեան հաւանականութիւնը, վերջապէս պաշտպանելու համար թոքային բարդութիւններու դէմ: Պէտք է շարունակ թարմ պահել սենեակին ողը, բանալով պատուհանները ձմեռ ատեն օրը բազմաթիւ անգամներ, իսկ ամառ ատեն՝ չարունակ: Երբ հիւանդը տաքութիւն չունի, կարելի է գուրս հանել, զգուշանալով հովէն և բարեխառնութեան փոփոխականութենէն:

Ի՞նչպէս մնուցանել:

Սնունդ տալ անմիջապէս որ դադրի հազի տագնապը (quintole): Յաճախ մնունդ առնելով, հիւանդը կ'ենթարկուի նորէն հազարու փորձանքին, այն աստիճան որ կը փախէ: Բայց պէտք է աշխատիլ, որ մնունդէ զրկուելով՝ չնիհարնայ: Մնունդի իրեն տեսակ, յանձնարարելի են ալիւրապուրները, թանձր, իսկ ձեռք սնունդէն և բան թէ կաթը կամ ջրային կերակուրները, որովհետեւ զանոնք դժուար է փախել:

Կապոյտ հազին դէմ զանազան դեղեր կան: Ատիկա բժիշկը միայն պիտի յանձնարարէ և մերթ ընդ մերթ պիտի փոխէ:

Կապոյտ հազին դարմանումէն յետոյ, ենթական տակաւին խնամքի պէտք ունի: Կապոյտ հաղը, մանաւանդ երբ երկար կը տեէ, թոքախտի տրամադիր կը դարձնէ: Ուստի, պէտք է լաւ մը քննէլ

տալ երախան։ Յետոյ ջղային խառնուածքով մանուկներ կան, որոնք գղղային հազ մը ունին։ Թիվ մըն է ատիկա, առանց պատճառի, երբ անոնք ակամայ կը հազան։

Երկու պարագային ևս պէտք է փոխել օդն ու վայրը, փոքրիկ օդափոխութիւն մը ընել։ Երթալ արե վայելելու, անտառներու մէջ պտըսելու, մանաւանդ եղնիներուն տակ, ծովին մօտ, բլուրներուն կողերուն վրայ։ Եթէ չէք կրնար, գոնէ քանի մը շարաթ ծառաշատ դիւզ մը տարէք երախան։

ԲԺ.Շ.ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ԱԶՔԵՐՈՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ

ԱԿՆՈՑՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Մի գնէք ակնոցները ըստ պատահականութեան։ Ապակիները պէտք է համապատասխան ըլլան ձեր տեսողութեան աստիճանին։ Կարելի չէ ընտրել ակնոցները, ինչպէս մենք կ'ընտրենք մեր կոշիկները։ Միայն բժիշկը կրնայ ձեզի տալ իսկական չափը։

Դուք կը վախնաք, որ ձեր աշքերը կը յօգնեցնէք շատ շուտ սկսելով ակնոց գործածել կամ շատ ուժեղ ապակիներ գնելով։ Իրաւունք ունիք Սակայն պէտք չէ նոյնպէս շատ ուշ գործածել կամ շատ թոյլ ակնոցներ ընտրել Բժիշկին գործն է ձեզի ցոյց տալ ճիշդ ժամանակը եւ ձեր աշքին յարմար ապակիները։ Դուք լսած էք ե՞րբ կը սկսին գնել ակնոցները եւ կ'ընտելանան անոնց Այո՛, ակնոցներու շնորհի մարդկի կը վարժուին պարզ, փոխանակ մշուշոտ տեսնելու, ինչպէս կ'ընտելանան բաւարար չափով հագուելու կամ մասնելու եւ ոա բնական է։ Ակնոցները ոչ միայն չեն չափազնցեր տեսողութեան թերութիւնը, այլ նոյնիսկ կը նուազեցնեն զայն։

Եթէ դուք չէք կրնար երկար կարգալ կամ կարել 35 սանթիմետր հեռաւորութեան վրայ, ու կը ստիպուիք հեռացնել գիրքը կամ կարը, կը նշանակէ թէ դուք հեռատես էք։ Ասիկա ընդհանրապէս կը պատահի 40 — 50 տարեկաններուն, երբեմն աւելի ուշ շատ անգամ աւելի կանուիք։ Երբեմն ձեր կոպերը կարգալու տաեն շուտ կը գոցուին։ Ատիկա նշան է թէ ապակիներու պէտք ունիք։ Եթէ ուեւէ նկատումով չէք ուզեր ակնոց գնել կարգալու ատեն, կը վնասէք ձեր աշքերուն։

Ամէն երախայ կամ պատահի, որ բնականոն տեսողութիւն չունի, այսինքն ուրիշներու նման հետուն չի տեսներ, աշխատանքի պահուն ցաւեր կը զգայ ճակատին վրայ, կծկումներ՝ աշքերուն մէջ, ընթերցանութեան ընթացքին աշքերը մերթ ընդ մերթ հանգատա-